

אבות - ר' חנניא בן עקשיא - חי"ז

הריבוי בתורה הוא כדי לזכך את כל חלק פרטי שבישראל, והריבוי אינו רק ירידה כדי "לזכות את ישראל" אלא שעי"ז "יגדיל תורה ויאדיר", שנעשה הגדלה בתורה, דעל ידי דירה בתחתונים בנשמות ישראל, נמשך מאור אין סוף בתורה.

"רבי חנניא בן עקשיא אומר רצה הקב"ה לזכות את ישראל לפיכך הרבה להם תורה ומצות כו".

הביאור בזה: (על פי פירוש הרמב"ם) כוונת המשנה היא לפרש מדוע ישנם תרי"ג מצות ולא יהיו נכללים כולם בי' הדיברות (על דרך משל). אלא שהסיבה היא "לזכות את ישראל" כדי שיוכלו לקיים מצוה בשלימות, דאילו היה בכל מצוה ריבוי פרטים לא היו יכולים לקיים מצוה בשלימות.

בפנימיות העינים: לכאורה הקב"ה הוא אחדות פשוטה ואם כן צריך להבין מדוע ישנו ריבוי בתורה ומצות? והביאור הוא שהקב"ה רצה לזכות את ישראל. דאילו היה הכוונה ביטול אזי אין צריך ריבוי, כי בביטול אין נרגש ריבוי הפרטים שבאדם. אך כדי לזכך את כל חלק פרטי שבישראל צריך ריבוי פרטים.

וענין הריבוי שבתורה ומצות אינו רק ירידה כדי "לזכות את ישראל" אלא שעל ידי זה "יגדיל תורה ויאדיר", שנעשה הגדלה בתורה, דעל ידי דירה בתחתונים בנשמות ישראל, נמשך מאור אין סוף בתורה.

וזהו השייכות דמשנה זו לאבות, כי משנה זו מבארת מדוע צריך דרכי מוסר מסיני (אף ש"בני אדם בדו מליבם דרכי צדק ויושר וכו'", ואם כן מדוע צריך מילי דחסידותא מסיני)? והוא כדי "לזכות את ישראל", שכדי לזכך את כל חלקי האדם ולקשרם באולקות צריך שגם ההנהגות המוסר שבין אדם לחבירו יהיו מסיני.

והנה, "רצה הקב"ה לזכות" קאי על הריבוי שבתורה שלמטה, ו"ה' חפץ למען צדקו" קאי על התורה שלמעלה, בחינת חפץ – תענוג שלמעלה מרצון השייך לריבוי. וזהו "יגדיל" לשון עתיד, דההגדלה אינה כפי שהיא בשורש התורה שלמעלה אלא בתורה כפי שהיא למטה. ובפרטיות יותר, "יגדיל" לשון עתיד קאי על תחית המתים שאז יתגלה שורש הגוף שהוא "נצר מטעי כו", ולכן דוקא על ידי "לזכות את ישראל" – זיכוך הגוף נעשה הגדלה והאדרה בתורה שלמעלה.